

Børn og medicin

Denne **brochure** handler om hvad, hvordan og hvorfor **børn** nogle gange skal have medicin. Den **handler** også om, at børn kun skal have **medicin**, når de har brug for det.

BØRN OG MEDICIN

Børn kan også have brug for medicin til behandling eller forebyggelse.

Men man skal ikke ukritisk behandle symptomer uden at kende årsagen.

Undersøgelser viser, at forældrenes medicinvaner går i arv til deres børn. Især morens holdning til medicin er afgørende. Er hun meget forbeholden med medicin til sig selv, er hun det også over for sine børn. Samme mønster gentager sig, når barnet selv bliver forældre.

En god eller en dårlig løsning

Hvis barnet har en vedvarende sygdom, er lægemidler ofte en del af behandlingen. Det kan fx være epilepsi, gigt, hjerte- eller nyresygdom. Mange børn får allergi eller astma, og disse sygdomme er eksempler på, at brug af medicin kan være særdeles relevant – både for at undgå følger af ubehandlet astma og for at forebygge eller behandle symptomer.

Børn kan også have smerter og skal naturligvis behandles. For at kunne sætte ind med den rette behandling, er det vigtigt at finde årsagen til smerten. Bruger man smertestillende midler ukritisk igennem længere tid, kan det nemlig i sig selv forværre eller fremkalde hovedpine.

I nogle tilfælde kan medicin være overflødig. Børn skal kun have medicin, når de har brug for det.

Den rigtige dosis

Dosis afhænger af barnets alder og vægt. Børns organer håndterer medicin anderledes end voksne. Derfor er det ikke altid nok, at reducere en voksendosering ned til barnedosering ved kun at beregne ud fra barnets vægt. Visse præparater findes i styrker, der er specielt tilpasset børn fx næsemidler og smertestillende præparater.

Mange specielle lægemidler bruges ikke til børn og flere lægemidler ordineres kun af børnelæger med speciel viden og erfaring. Det gælder især ved kroniske sygdomme/tilstande hos børn.

Husk væskebalancen

Vær opmærksom på, at et barn med feber skal drikke rigelig væske for at undgå væskemangel. Vand udgør en større del af et barns krop end af en voksens krop. Når børn får medicin, fordeler den sig i en større mængde væske, og koncentrationen af medicinen bliver forholdsvis mindre. Hvis barnet derimod mangler væske, kan medicinen blive for koncentreret og dermed virke for kraftig.

Bivirkninger

Det kan være svært for forældre at vurdere, om et barn er utilpås på grund af en bivirkning eller selve

sygdommen. Et eksempel er udslæt i forbindelse med behandling med penicillin. En infektionssygdom kan nemlig også give udslæt eller pletter på huden. Det samme gælder, hvis barnet ikke får væske nok. Utilpashed pga. væskemangel kan let fejlfortolkes som en bivirkning.

Derfor er det vigtigt at spørge om bivirkninger i stedet for at stoppe den behandling, som lægen har ordineret. Læs altid indlægssedlen. Giver den ikke tilstrækkelig forklaring, så spørg din læge eller apoteket om din barns medicin. Det kan både være om eventuelle bivirkninger, dosering eller hvordan man giver barnet medicinen.

HÅNDKØBSLÆGEMIDLER

For noget håndkøbsmedicin er indført en advarsel om, at det kun bør anvendes til børn efter lægens anvisning. Det gælder fx medicin mod diverse maveproblemer, svampemidler, medicin mod allergi (antihistaminer) mm. De skærpede bestemmelser skyldes ikke, at der er set alvorlige bivirkninger, men at det ved mange lidelser hos børn er nødvendigt med en lægelig diagnose, før man behandler med medicin. Børn under 2 år må ikke få medicin, uden at en læge har anbefalet det.

Når barnet skal have medicin

Det er vigtigt, at man som forældre er tryk ved situationen. Så bliver barnet også trygt. Både forældre og barn skal vide, hvad der skal ske og hvorfor. Det kan være en god ide, at forældrene skiftes til at give medicinen, så det ikke hver gang er den samme, som er den "onde". Prøv at vende situationen til en positiv oplevelse, evt. ved at give barnet en anerkendelse bagefter. Det kan være en sejr i sig selv for barnet at tage medicinen og behøver ikke blive et unødvendigt nederlag.

OPBEVAR MEDICIN AFLÅST

Ligesom rengøringsmidler og husholdningskemikalier skal medicin opbevares uden for børns rækkevidde. Børn er nysgerrige, og de kan have en periode, hvor de forgriber sig på alt – også på medicin. Heldigvis sker der sjældent dødsfald hos børn pga. forgiftninger med medicin, men forgiftningerne kan føre til indlæggelser, der kan virke voldsomt på både børn og voksne. Ofte sker ulykken med præparater, som man ikke betragter som rigtig medicin, fx vitaminer, jerntabletter eller nikotintyggegummi. Hold især øje med nikotintyggegummi og anden medicin – både tabletter og mikstur, der ligner slik eller smager sødt og dermed virker ekstra fristende på børn.

Nysgerrigheden følger med, når barnet passes hos for eksempel bedsteforældre, eller når husets ældre tante kommer på besøg, og sætter sin håndtaske fra sig. Taskens indhold kan være et eldorado for børn.

Problemet er, at der blandt ældres medicin næsten altid vil være noget, der er farligt for børn. I værste fald kan bare to tabletter føre til indlæggelse.

Opbevar derfor medicin aflåst – også under ferieophold i campingvogn, sommerhus el. lign. Medicin i håndtasken (fx nikotintyggegummi eller nitroglycerin) opbevares i en æske, der er svær at få op for små børn.

FLERE FORMER FOR MEDICIN

Miksturer, dråber, pulver, grånulat, stikpiller, opløselige tabletter, smelte-tabletter og evt. tabletter. Små børn kan bedst tage flydende medicin med tilsat smag.

Desværre har nogle stoffer, fx penicillin, en grim og gennemtrængende smag. Flydende medicin smager knap så grimt koldt, derfor kan den med fordel opbevares i køleskabet. Det er en god ide at give barnet noget at drikke, som smager godt, lige bagefter. Både for at tage den dårlige smag og for at fjerne medicinrester og evt. sukker fra munden, hvor fx penicillin kan give svamp. Større børn kan med fordel afkøle munden med is før og efter, de har fået medicin.

Dråber

Doseres ved hjælp af en anordning på flasken eller en medfølgende pipette. Dråberne kan røres ud i lidt vand, saft eller surmælk. Forsøg ikke at dæmpe den ubehagelige smag ved at røre medicinen ud i et helt glas saft eller en portion mad. Man risikerer, at barnet ikke drikker eller spiser det hele, og dermed ikke får den korrekte dosis. Bland aldrig medicin i sutteflasken. Man risikerer, at ikke al medicin kommer ud af sutten og at barnet dermed ikke får hele dosis. Desuden kan der være risiko for bivirkninger i barnets mund, fx svampeinfektion ved flydende penicillin.

Flydende medicin

Kan også sprøjtes ind langs barnets mundvig med en engangssprøjte (uden nål). Det sætter automatisk barnets synkerefleks i gang. Sigt efter barnets kind, så medicinen ikke kommer i den gale hals.

Tabletter

Der findes flere forskellige former for tabletter, bl.a. almindelige tabletter eller tabletter, der er beregnet til at tygge, opløses i vand eller til at smelte på tungen. Tabletter og tyggetabletter må ikke gives til børn under halvandet år, men de kan som regel tåle at blive knust mellem to skeer og røres i en teske vand. Opløselige tabletter opløses i en teske vand. Smeltetabletter skal lægges oven på tungen eller suttes. Som regel kan de også opløses i et halvt glas vand.

Stikpiller

Stikpiller (suppositorier) skal så højt op i endetarmen som muligt. Det er lettere, hvis man først smører endetarmsåbningen med lidt vaseline, inden man fører stikpillen ind. Læg barnet på siden med bøjede ben. Stikpillen skal føres ind med den flade ende først, da det generer lukkemusklen mindst muligt, og samtidig er der større chancer for, at stikpillen bliver siddende.

Næsedråber

Varm flasken med næsedråberne eller næsesprayen mellem hænderne i ca. 1 min., så er det mest behageligt for barnet. Puds barnets næse først. Når barnet skal have næsedråber, bøjes hovedet bagover, og efter drypningen bøjes hovedet forover. Så fordeles dråberne bedre i næsen.

Øjendråber

Lad barnet ligge ned og træk nederste øjenlåg ned og lad barnet kigge opad. Dråben skal ramme mellem det nederste øjenlåg og øjet. Overskydende væske, der løber ud, tørres af, så det ikke irriterer huden. Pas på ikke at berøre øjet med spidsen af flasken, så kan bakterier overføres til øjendråberne.

Øjensalve

Lad barnet ligge ned, og træk forsigtigt det nederste øjenlåg ned og anbring ca. 0,5 cm øjensalve. Pas på ikke at røre ved øjet med tuben. Salven bliver fordelt, når barnet har blinket nogle gange. Tør overskydende salve af med vat.

Gode råd om sikkerhed og medicin

Opbevar familiens medicin i et lukket skab (husk det gælder al medicin, også vitaminpiller og medicin til kæledyr). Aflåst, så kun voksne har adgang til det.

Sørg for god orden i medicinskabet. Jo mere uorden, des større risiko for fejltagelser. Aflever gammel og overflødig medicin på apoteket.

Opbevar kun medicin i køleskabet, hvis det er nødvendigt. Der skulle nødtigt ske forvekslinger imellem medicin og mad.

Tænk på, hvor du sætter din medicin fra dig efter brug, på natbordet, køkkenbordet eller i bilen. Børn er hurtigere end man tror, også når de kravler eller klatrer.

Tag ikke din medicin mens barnet iagttager dig, da børn efterligner voksnes adfærd.

Sørg for at der ikke er medicin inden for dit barns rækkevidde, når det skal passes i et andet hjem.

www.apoteket.dk

**Denne brochure er udarbejdet
i dialog med Fagligt Selskab for
Sundhedsplejesker og Dansk Selskab
for Patientsikkerhed.**